

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Geweldstructuur in 40 ontwikkelingslanden in de periode 1950–1967

Burg, F. van den

Citation

Burg, F. van den. (1970). Geweldstructuur in 40 ontwikkelingslanden in de periode 1950–1967. *Acta Politica*, 5: 1969/1970(1), 20-42. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3451183>

Version: Publisher's Version

License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3451183>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

GEWELDSTRUCTUUR IN 40 ONTWIKKELINGSLANDEN IN DE PERIODE 1950-1967

door F. van den Burg

INLEIDING

Onderstaand is een verslag van een onderzoek naar de soorten geweld die zich in 40 ontwikkelingslanden hebben voorgedaan in de periode 1950-1967. Voor elk van deze landen (zie appendix A), of zij nu onafhankelijk waren of niet, werden alle binnenlandse conflicten van meer of minder gewelddadige aard verzameld en vervolgens in 7 categorieën ingedeeld. Deze klassificatie vond plaats op grond van het politieke belang van de gebeurtenis en de hoeveelheid gebruikt geweld. De bedoeling was voor elk van de 40 landen een 'geweldprofiel' of 'geweldstructuur' over genoemde periode vast te stellen, als eerste stap op weg naar a. een onderzoek naar de soorten geweld die binnen de diverse maatschappijen optreden en b. het eventueel verband dat er bestaat tussen het optreden van geweld en sociaal-economische factoren.

Als bron werd gebruikt Keesings Historisch Archief. De keuze van de 40 landen en de periode 1950-1967 werd bepaald door het feit dat er over deze landen voor de periode 1950-1965 van jaar tot jaar ook gegevens beschikbaar waren over de ontwikkeling van het nationaal inkomen per hoofd der bevolking ('real per capita income'),¹ zodat de gewelddrend kon worden gecorreleerd met een economische ontwikkelingstrend.² Het leek overigens van het begin af aan de vraag of de ontwikkeling van het nationale inkomen — hoe belangrijk op zichzelf ook in een ontwikkelingsland — een interessante variabele zou zijn. In eerste instantie werd dan ook getracht gegevens te verzamelen over de inkomensverdeling en de wijzigingen daarin binnen een land over genoemde periode. Maar aangezien daarover geen exacte gegevens waren te verkrijgen, moest ik mij behelpen met gegevens die wél (en ook nog maar sinds kort en in voorlopige vorm) ter beschikking stonden.

¹ *National Accounts of Less Developed Countries*: Research Division O.E.C.D. Development Centre, Paris (Preliminary) 1967.

² Deze opzet is dus een andere en gaat ook beduidend minder ver dan Ivo K. Feierabend, Rosalind L. Feierabend e.a., 'Empirical Typologies of Political Systems; Aggressive Prototypes'. International Political Science Association, Seventh World Congress, Brussels, 1967.

Dezen ontleen aan de frustratie-agressie theorie zes criteria om 77 landen (ontwikkelde en onontwikkeld) die reeds in 1948 als onafhankelijke politieke systemen bestonden, te klassificeren (interne politieke conflicten, conflicten en vriendschapsbetuigingen met andere landen, meer of minder onderdrukkend karakter van het systeem, ontwikkelingsniveau, 'systemic frustration' en snelheid van sociale verandering). Deze variabelen worden vervolgens aan de hand van 26 indices geoperationaliseerd om zodoende tot een identificatie te komen van intern stabiele en instabiele, extern agressieve en vreedzame politieke systemen.

De typologie van intern geweld werd, in dit 'eerste benaderingsonderzoek', op tamelijk intuïtieve wijze ontwikkeld, aan de hand van feitenmateriaal ontleend aan Keesings Historisch Archief. Dit feitenmateriaal is naar alle waarschijnlijkheid incompleet. Het is niet te verwachten dat alle relevante gebeurtenissen in de archieven zijn opgenomen, noch dat de beslissing bepaalde gebeurtenissen op te nemen steeds volgens dezelfde criteria geschiedde. Het is heel goed mogelijk dat de informatie over een zo groot en complex land als India onvolledig is; zij is in ieder geval weinig gedetailleerd. Ook lijkt de rapportage in latere jaren vollediger en exacter dan bv. in het begin der vijftiger jaren. Aangezien Keesings Historisch Archief echter de gemakkelijkst toegankelijke, en voor het overige betrouwbare, bron was en de verzameling van gegevens uit diverse bronnen op ernstige moeilijkheden van tijd en mankracht stuitte, heb ik mij voorlopig tot Keesings Historisch Archief beperkt. De aldus ontwikkelde typologie heeft (afgezien van het feit dat ze wellicht op basis van onvoldoende gegevens tot stand kwam) stellig ambigue en arbitraire aspecten. Zij dient dan ook zeker in een nader onderzoek te worden verbeterd. Ik hoop echter dat zij qua 'outline' redelijk relevant is voor een meer systematische studie van de structuur van intern geweld in de ontwikkelingslanden.

Zoals reeds is aangeduid gaat het om de klassificatie van vormen van binnenlands geweld, doch een onderscheid tussen binnenlands en internationaal geweld is in sommige gevallen moeilijk te maken. Veel intern geweld heeft internationale aspecten, getuige bv. de interventies van de VS in binnenlandse onlusten zoals die in Libanon in 1958 en de Dominikaanse Republiek in 1965. Desalniettemin zijn deze revoltes (die door mij — zie hierna — als 'beperkte burgeroorlogen' werden geklassificeerd) als vormen van binnenlands geweld behandeld; in beide gevallen gingen onlusten bovendien vooraf aan het Amerikaanse ingrijpen. Een geval als de Russische ingreep in Tsjechoslowakije en het daarbij optredend geweld zou daarentegen als een internationaal conflict zijn beschouwd. Het in Tsjechoslowakije optredend geweld was uitsluitend gericht tegen de Russen en niet tegen enige groep of gezagsdrager onder de eigen bevolking.

Een grensgeval vormt de guerrilla van de Somali's in Kenia van 1963-1967. Deze guerrilla, die werd gesteund door de Republiek Somalië, heeft duidelijk internationale aspecten indien men hem beschouwt als een territoriaal conflict tussen Kenia (en Ethiopië) aan de ene kant en Somalië aan de andere kant. Desalniettemin is deze guerrilla behandeld als een vorm van binnenlands geweld, aangezien het hier ging om een opstand van Keniaanse staatsburgers (ook al wonen zij als nomaden niet steeds op Keniaans grondgebied) tegen het Keniaanse gezag. Veel twijfelachtiger is het dat de acties in Egypte in 1951, 1952 en 1953 tegen Britse posities in Ismailië en Port Said (die resulteerden in een

overeenkomst waarbij de Engelsen deze posities ontruimden) als vormen van binnenlands geweld werden aangemerkt. Deze gebeurtenissen kan men immers beschouwen als zich afspelend tussen twee soevereine naties en dientengevolge als een internationaal conflict. Men kan ze echter ook behandelen als conflicten optredend binnen de overblijfselen van een koloniale context en ze op één lijn stellen met antikoloniale acties (zoals bv. die van de Marokkanen tegen het Franse gezag) die ook als vormen van binnenlands geweld zijn aangemerkt. Desalniettemin blijft het opnemen van de conflicten die in genoemde jaren in Egypte plaats vonden dubieus.

Tot slot nog een opmerking over de aard van de typologie. Zoals hieronder blijkt gaat het om 7 categorieën waarbij het niet zo is dat een 'hoger' geklassificeerd soort geweld automatisch uit de voorgaande voortvloeit. Hoewel er m.i. sprake is van toenemende politieke importantie van het geweld van categorie 1 naar 7, is de volgorde op zichzelf niet belangrijk.

TYPOLOGIE

I) *'Diffuse' sociaal-politieke onrust* — Dit zijn ordeverstoringen en onlusten die — hoewel zij anti-gouvernementele trekken kunnen hebben — niet direct gericht zijn op het omverwerpen van de regering en ook niet de val van de regering tot resultaat hebben,

De volgende gebeurtenissen vallen in deze categorie: stakingen, demonstraties, rellen (zoals rassenrellen, botsingen tussen verschillende taalgroepen) resulterend in geweld tegen de persoon en/of plundering, brandstichting, beschadiging van bezit etc. Incidentele (geïsoleerde) antikoloniale acties van deze soort vallen er ook onder.

I-1 Eén persoon gedood (of verschillende gewond) plundering, brandstichting, beschadiging van het bezit;

I-2 1—10 personen gedood;

I-3 10—100 personen gedood;

I-4 100—1000 personen gedood;

I-5 meer dan 1000 personen gedood.

(Opmerking: de vraag kan met recht worden gesteld of I-5 niet van zodanige ernstige aard is dat ze ergens anders moet worden ondergebracht. Aan de andere kant zijn er rellen, als gevolg van bv. taal of religieuze tegenstellingen etc., die zowel vele als weinige doden eisen, maar die qua effect op de stabiliteit van de regering sterk overeenkomen: in vele gevallen is dit effect uiterst beperkt.)

II) *Staatsgreepachtige activiteiten* — Dit zijn acties direct gericht tegen de regering of tegen politieke leiders, met de bedoeling een regeringswijziging te bewerkstelligen. Het gaat hier vooral om wisselingen in de top.

II-1 Samenzwering, staatsgreep ontdekt en voorkomen;

II-2 (geïsoleerde) sabotagedaden (bv. het plaatsen van bommen in officiële gebouwen) politieke moorden of pogingen daartoe, incidentele raids over de grenzen vanuit een naburig land (deze vinden soms plaats in Latijns-Amerika onder leiding van buitenspel geplaatste politici als inleiding op een staatsgreep) dreiging met muiterij;

(Indien bovengenoemde gebeurtenissen deel uitmaken van een nietgeslaagde of geslaagde staatsgreep, worden ze geklassificeerd onder II-3 en II-4.)

II-3 mislukte staatsgreep (poging daartoe die faalt);

II-4 gelukte staatsgreep;

II-5 ernstige politieke instabiliteit gekenmerkt bv. door voortdurende regeringswisselingen.

(Opmerking: een bloedeloze geslaagde staatsgreep of een staatsgreep waarbij slachtoffers vallen, worden in dezelfde categorie geplaatst: II-4. Er is geen onderscheid gemaakt tussen militaire en burgerlijke staatsgrepen. Het overgrote deel van de staatsgrepen zijn overigens militaire staatsgrepen.)

III) *Kleine guerrilla's en clusters van gewelddadige acties* — In deze categorie zijn ondergebracht zowel guerrilla's die door kleine groepen op het platteland worden begonnen als clusters van verschillende soorten gewelddadige acties (inclusief anti-koloniale acties), die meestal plaats vinden in de steden, zoals bomaanslagen, opblazen van gebouwen, aanslagen etc.

Guerrilla:

III-1 Beginnende guerrilla;

III-2 de guerrilla blijkt niet te verlopen maar groeit in intensiteit (groeiend aantal aanvallen op politiestations bv.);

III-3 meer aanvallen in grotere groepen, aantal guerrilla-strijders neemt toe, groeiende steun van de bevolking.

(Opmerking: deze categorie geweld kan overgaan in categorie V, 'endemische guerrilla' en vice versa.)

Cluster van gewelddadige acties:

III-1 Beperkte, maar meer dan incidentele gewelddadige (anti-koloniale) acties van verschillende soort;

III-2 idem, groeiend in intensiteit en mate van coördinatie.

IV) *Beperkte antikoloniale oorlog, beperkte burgeroorlog* — In deze categorie vallen ten eerste meer permanente, duidelijk gecoördineerde en georganiseerde, gewelddadige antikoloniale acties. Van een geregelde militaire strijd kan echter nog niet worden gesproken, maar de acties kunnen wel de inleiding daarop vormen.

Ook beperkte burgeroorlogen vallen in deze categorie; de hiervoor aangelegde, voorlopig sterk impressionistische, criteria zijn: duur (beperkt), aantal personen gedood (aantal mag niet te groot zijn), *politieke* aspecten (elementen van een politieke machtsstrijd) dienen duidelijk aanwezig te zijn.

Teneinde een zekere mate van intensiteit in het verloop van deze beperkte antikoloniale oorlog of burgeroorlog binnen een bepaald land te kunnen aangeven, zijn de subcategorieën IV-1 en IV-2 geïntroduceerd.

V) '*Endemische*' guerrilla — Met 'endemische' guerrilla wordt bedoeld een grotere guerrilla dan die geklassificeerd onder III, die *verschillende* jaren duurt en die de stabiliteit van de regering kan bedreigen, zoals bv. de guerrilla's die plaats vonden in Birma, Malakka, Kenia, Colombia. Zij kunnen als type-III guerrilla beginnen.

V-1 Guerrilla in fase van verspreide aanvallen;

V-2 semi-reguliere gevechten, bezetting van gebied;

V-3 geregelde offensieve acties.

(Zoals ook voor verschillende andere, hierboven genoemde, categorieën geldt, dienen de subcategorieën veel exacter te worden gedefinieerd. Meer gedetailleerde informatie over het verloop van de diverse guerrilla's is nodig teneinde de impressionistische elementen in de klassificatie te kunnen elimineren. Aan de andere kant is het zo dat men ook zonder over volledige gegevens te beschikken binnen een bepaald land een verheviging of verzwakking van de guerrilla kan constateren).

VI) Een situatie van ernstige anarchie — (Opmerking: in de geselecteerde 40 landen is geen voorbeeld van ernstige anarchie aangetroffen. Bedoeld is een situatie waarin een land 'uiteen dreigt te vallen', het gezag van de centrale regering nauwelijks meer aanwezig is. Een dergelijke situatie behoeft niet noodzakelijkerwijs te worden begeleid door een grote mate van geweld, hoewel dit mogelijk is, en zij kan uitmonden in een volledige burgeroorlog. Het is denkbaar dat perioden in de geschiedenis van postkoloniaal Kongo en Indonesië, die niet in het onderzoek zijn opgenomen, in deze categorie landen vallen.)

VII) *Een volledige burgeroorlog of antikoloniale oorlog* — Teneinde het verloop in intensiteit van dergelijke oorlogen binnen een land te kunnen weergeven, zijn de subcategorieën 1, 2, 3 en 4 gebruikt.

Categorie VII-1 omvat ook wat men 'politieke pogroms' jegens bevolkingsgroepen zou kunnen noemen, zoals bv. het vermoorden over een kort tijdsbestek van 85.000 of meer 'communisten' in Indonesië in 1966, het vermoorden van 30.000 Ibo's in Nigerië.

Ondanks het feit dat de hier uiteengezette typologie dubbelzinnigheden

bevat en de informatie over de verschillende gebeurtenissen in sommige gevallen onvoldoende exact was om slechts één interpretatie toe te laten, bleek dat de verschillende gewelditems³ in het algemeen redelijk goed geklassificeerd konden worden. Van de meer dan 600 gewelditems bleek ongeveer 10% moeilijk onder te brengen. Dit suggereert dat de typologie in aanleg bruikbaar is. (Zie voor voorbeelden van moeilijk onder te brengen items appendix C.)

ENKELE VOORBEELDEN VAN DE GEVONDEN GEWELDSTRUCTUUR

Hieronder volgen enkele in kaart gebrachte voorbeelden van de geweldstructuur die voor elk van de landen werd vastgesteld. Aangezien er een geringe tendens was tot 'clustering' van de I, III, V en VII typen geweld, zijn deze categorieën op de afbeeldingen naast elkaar geplaatst.

Indien in een bepaald jaar in een bepaald land de volgende typen gebeurtenissen plaats vonden: I-1, I-3; II-1, II-4; III-2, werd een 4 geplaatst in kolom I, (1+3) een 5 in kolom II (1+4) en een 2 in kolom III. Tegen deze handelwijze kan terecht de kritiek worden ingebracht dat hierdoor bv. vier ontdekte staatsgrepen in één jaar even zwaar worden aangerekend als één geslaagde. Een weging levert echter ook bezwaren op: in welke mate getuigt één gelukke staatsgreep van een grotere instabiliteit dan vier geplande en ontdekte? Bovendien ging het er voorlopig slechts om een globaal inzicht te krijgen in de geweldstructuur van de diverse landen.

Het blijkt dat wanneer men de landen van Latijns-Amerika, Afrika en Azië op zeer globale wijze met elkaar vergelijkt, Latijns-Amerika een gebied is waar (militaire) staatsgreepachtige activiteiten (categorie II) overheersen, Afrika een gebied is waar dergelijke activiteiten een steeds belangrijker rol gaan spelen, terwijl in de ethnisch meer gecompliceerde Aziatische Landen het guerrillaverschijnsel (categorie III en V) frequent optreedt. In het Midden-Oosten daarentegen komt tamelijk veel geweld van diverse typen voor, zoals staatsgrepen, guerrilla's, beperkte burgeroorlogen — hoewel een land als Jordanië weer een typisch 'staatsgreepachtig' land is. Bij deze onderlinge (globale) vergelijking van geweldprofielen dient men echter te bedenken dat van ieder gebied slechts een beperkt aantal landen bij het onderzoek werd betrokken.

Uit de hierna volgende afbeeldingen van enkele individuele landen blijkt dat *Argentinië* (afb. 1) een land is waar staatsgreepachtige activiteiten overheersen. De 2 in categorie III in 1955 verwijst naar een cluster van gewelddadigheden tegen het regime-Peron, resulterend in het 'aanbieden' door Peron van zijn ontslag.

³ In appendix B is van elk soort gewelditem een voorbeeld gegeven.

Afbeelding 1, typen geweld, optredend in Argentinië, van 1950-1967

	I	III	V	VII	II	IV	VI
1950							
51					12		
52	1				2		
53					10		
54							
55		2					
56	1				6		
57					3		
58					1		
59	4				6		
60					10		
61							
62							
63					3		
64	1				4		
65	1						
66	2				4		
67							

I Diffuse sociaal-politieke onrust.

III Kleine guerrilla of clusters van gewelddadige acties.

V Endemische guerrilla.

VII Volledige burgeroorlog of antikoloniale oorlog.

II Staatsgreepachtige activiteiten.

IV Beperkte burgeroorlog of antikoloniale oorlog

VI Toestand van ernstige anarchie.

Afbeelding 2, typen geweld, optredend in Columbia, 1950-1967

	I	III	V	VII	II	IV	VI
1950			2				
51			2				
52			2				
53			1		4		
54			2				
55			2				
56			2				
57			1		5		
58		3			2		
59		3					
60		3					
61		3					
62		3					
63		1			1		
64		1					
65	2	4			1		
66		3					
67		2					

Het land dat afwijkt van het 'algemene' Latijns-Amerika beeld is *Colombia* (afb. 2). In plaats van een machtsstrijd aan de top heeft hier jarenlang een machtsstrijd gewoed op lager niveau tussen de in 1949 via een staatsgreep aan de macht gekomen Conservatieven en de van hun macht beroofde Liberalen. Deze kreeg de vorm van een guerrilla tussen aanhangers van beide partijen, overwegend arme boeren, op het platteland. In 1953 vond een militaire staatsgreep plaats die tot gevolg had dat de guerrilla tijdelijk iets afzwakte. Toen in 1958 een nationale regering tot stand kwam, gesteund door zowel de liberalen als de conservatieven (en ingeleid en omgeven door staatsgreepachtige activiteiten van de zijde van het leger) (zie afbeelding) ging de 'endemische' guerrilla over in de kleine guerrilla. In 1965 sloten pro-Castro guerrilla's zich aan bij de 'benden' die nog uit de 'violencia'-tijd stamden. In dat zelfde jaar vonden er ook gewelddadige botsingen plaats tussen studenten en politie en was er een bekendmaking van een complot in regeringskringen. Het is echter niet uitgesloten dat deze activiteiten eerder in verband staan met reacties op de Amerikaanse interventie in de Dominicaanse Republiek dan met de pro-Castro-guerrilla's.

Een belangrijke vraag die zich t.a.v. Colombia opdringt is waarom de machtsstrijd tussen liberalen en conservatieven niet de klassieke staatsgreepvorm aannam, maar zijn beslag kreeg in een curieuze, wrede gewapende strijd op het platteland.⁴ Waren de Liberale en Conservatieve Partij in Colombia 'democratischer', d.w.z. hadd enzij een bredere volksbasis dan de partijen in andere Latijnsamerikaanse landen, zodat meer mensen bij de onderlinge machtsstrijd betrokken werden? Of was Colombia feodaler dan andere Latijnsamerikaanse landen, zodat het meer vanzelfsprekend was dat de arme boeren zich aan de kant van hun landheer schaarden en zo bij de strijd betrokken raakten? Wat was de reden dat de militairen niet, zoals overal elders in Latijns-Amerika het geval zou zijn geweest, sneller tot interventie kwamen?

Het is duidelijk dat commentaar op dergelijke vragen slechts mogelijk is na nadere bestudering van de politieke en sociaal-economische verhoudingen in Colombia.

Ghana heeft een profiel dat geleidelijk aan vele Afrikaanse landen gaan vertonen: vanaf 1962 vinden er bijna ieder jaar staatsgreepachtige activiteiten plaats.

Het blijkt dat evenals in Latijns-Amerika, militairen bij deze activiteiten een grote rol spelen. Kenneth W. Grundy⁵ rapporteert dat er in Afrika van 1960-1967 sprake was van 64 gevallen van directe militaire betrokkenheid bij politieke kwesties. Hieronder rekent hij: geslaagde mili-

⁴ Zie hierover nader: Fenna van den Burg, 'Verandering en Geweld', *De Gids*, 1967, 3.

⁵ 'On Machiavelli and the Mercenaries', *The Journal of Modern African Studies*, 1968, 3, p. 302.

Afbeelding 3, typen geweld, optredend in Ghana, 1950-1967

	I	III	V	VII	II	IV	VI
1950							
51							
52							
53	1						
54							
55							
56							
57							
58					1		
59							
60							
61							
62	4				3		
63					4		
64					2		
65							
66					4		
67					4		

taire staatsgrepen, militair optreden leidend tot regeringswijzigingen, secessiebewegingen geleid door militairen, mislukte militaire pogingen tot machtsovername tot secessies of muiterijen, kortom activiteiten die volgens de hier ontwikkelde typologie grotendeels in categorie II ondergebracht zouden worden.

Afbeelding 4, typen geweld, optredend in India, 1950-1967

	I	III	V	VII	II	IV	VI
1950	2						
51	2						
52	2						
53							
54	2	1					
55	5	1					
56	6	1					
57		1					
58		1					
59		1			2		
60	10	1					
61	8				4		
62	2	1					
63		1					
	12	1					
65	6				2		
66	13	1					
67	4	1					

India vertoont een geheel andere geweldstructuur (afb. 4). Er is veel geweld van het type I, zoals hongerrellen, stakingen resulterend in gewelddadig treffen met de politie, botsingen tussen bevolkingsgroepen als gevolg van religieuze tegenstellingen of na officiële aankondigingen dat er nieuwe taal- of ethnische grenzen zullen worden vastgesteld.

De cijfers in de III-categorie representeren de guerrilla's van de Naga's (in 1964 wordt een wapenstilstand gesloten) en de Mizo's (1966, 1967). Wegens gebrek aan voldoende informatie zijn de guerrilla's steeds in de subgroep 1 van categorie III ondergebracht. (Zie voor de rechtvaardiging deze guerrilla's in de III en niet in de V categorie onder te brengen, appendix C). Het feit dat er in India nauwelijks sprake is van staatsgreepachtige activiteiten zou kunnen wijzen op politieke stabiliteit van het centrale gezag. Er is echter ook een andere interpretatie mogelijk. Het is nl. niet uitgesloten dat de belangrijke politieke gebeurtenissen in een land als India zich niet afspelen op centraal niveau, maar op dat van de 17 deelstaten. Dit zou betekenen, dat de centrale regering als machtsinstituut van minder betekenis, minder relevant is dan de regeringen van de deelstaten.

Een aanwijzing hiervoor is dat de geweld-items die men in de II-kolom aantreft, op één na slaan op acties gericht tegen politieke leiders in de deelstaten. De uitzondering is een mislukte aanslag op Nehroe in 1961: II-2.

India is een land waarover meer gegevens zouden moeten worden verzameld om tot een betrouwbare geweldstructuur te komen. Het is heel goed mogelijk dat zich op deelstaat-niveau meer afspeelt dan in de door mij gebruikte bron is gerapporteerd. India is daarom zo interessant omdat, indien een nadere analyse van de geweldstructuur in de diverse landen de tendens zou bevestigen van de I, III, V en VII typen geweld om te clusteren, en indien de hier gevonden geweldstructuur van India in grote trekken juist blijkt te zijn, men de — uiteraard uiterst voorzichtige — voorspelling zou kunnen wagen dat een verslechtering van de politieke situatie in India de vorm zou kunnen aannemen van endemische guerrilla's of (eventueel via een toestand van anarchie) van burgeroorlogen.

GEWELDSTRUCTUUR IN 10 LANDEN, 5 JAAR VOOR EN NA DE ONAFHANKELIJKHEID

Aangezien er onder de 40 onderzochte landen een aantal was dat in de periode 1950-1967 onafhankelijk werd, leek het interessant na te gaan welke wijzigingen optraden in de geweldstructuur in de periode na de onafhankelijkheid. In de hierna volgende afbeeldingen (afb. 5) zijn de soorten geweld 'opgeteld' van die landen, die in de periode 1950-1967 onafhankelijk werden, en wel op een zodanig tijdstip dat een periode van 5 jaar voor en na de onafhankelijkheidsverlening binnen boven-

Afbeelding 5, interne geweldstructuur in 10 landen in de periode 5 jaar voor en na de onafhankelijkheidsverlening

	I	III	V	VII	II	IV	VI
— 5	1	1	3	3	2		
— 4	9	3	3	4			
— 3	5	2	2	4	6		
— 2	4	4	2	3	4		
— 1	6		1	2	2	2	
0	1	3			7	4	
+ 1		4			3	3	
+ 2		4			12	1	
+ 3		3			14		
+ 4		3			4		

I Diffuse sociaal-politieke onrust.

III Kleine guerrilla of clusters van gewelddadige (antikoloniale) acties.

V Endemische guerrilla

VII Volledige burgeroorlog of antikoloniale oorlog.

II Staatsgreepachtige activiteiten.

IV Beperkte burgeroorlog of antikoloniale oorlog.

VI Toestand van ernstige anarchie.

genoemd tijdvak viel. Het betreft de volgende landen: Oeganda, Tanzania, Ghana, Soedan, Nigerië, Algerije, Marokko, Tunesië, Kenia en Maleisië.

Het blijkt dat geweld van het type I (diffuus sociaal-politiek geweld), V (endemische guerrilla) en VII (antikoloniale oorlog) verdwijnen; al deze vormen van geweld, klaarblijkelijk ook die van het type I, waren gericht tegen de koloniale overheerser. De verdwijning van deze soorten geweld kan overigens slechts tijdelijk zijn; zie bv. het feit dat in twee van deze landen, Nigerië en Soedan, resp. zes en zeven jaar na de onafhankelijkheid een burgeroorlog, en een guerrilla resulterend in een burgeroorlog uitbreekt.

Acties van het type II (staatsgreepachtige activiteiten) worden na de onafhankelijkheid frequenter. Dat dergelijke soorten geweld tijdens de koloniale periode minder optraden, is gezien de heersende machtsstructuur voor de hand liggend. Behoorden aanslagen op blanke gezagsdragers en pro-koloniale inheemse politici tot de mogelijkheden, een staatsgreep van de zijde van de inheemse elite was haast per definitie uitgesloten, gezien de aanwezigheid van een koloniaal leger en een overwegend blank ambtenarenapparaat. De noodzakelijke voorwaarden voor het plegen van een staatsgreep lijken op zijn minst actieve medewerking of passieve steun van het leger, de mogelijkheid dat men zich ook na de staatsgreep althans van een belangrijk gedeelte van het ambtenarenapparaat kan blijven bedienen, en een begin van democratie in die zin dat een 'struggle for power' niet geheel uitgesloten is en meerdere groepen daarbij betrokken zijn. (Dat na de verlening van de onafhankelijkheid de voorwaarden voor het doen uitvoeren van staatsgrepen wel

aanwezig zijn, houdt overigens niet in dat zij moeten optreden.)

Het type-III geweld dat in de periode na de onafhankelijkheid optreedt komt voor rekening van Maleisië (nasleep van de reeds tijdens de koloniale periode begonnen communistische guerrilla) en Kenia, waar de Somali's, die meer affiniteit voelen voor Somalië dan voor Kenia, reeds aan de vooravond van de onafhankelijkheidsverlening een guerrilla begonnen tegen het Keniaanse gezag.

Het type-IV geweld komt geheel voor rekening van Algerije. Hier brak reeds aan de vooravond van de onafhankelijkheidsverlening een interne machtsstrijd uit, die het karakter kreeg van een beperkte burgeroorlog (In Algerije zelf sprak men van een contrarevolutie). Het is niet onwaarschijnlijk dat wanneer eenmaal een dergelijke machtsstrijd is gestreden, er, in de heersende omstandigheden, een machtsstructuur is ontstaan waarin — althans voorlopig — slechts plaats is voor het type-II geweld: (militaire) staatsgreepachtige activiteiten. De uitkomst van zo'n strijd wordt immers, vooral wanneer het leger tijdens de strijd voor de onafhankelijkheid tot een politieke machtsfactor van betekenis is geworden, in belangrijke mate beslist door het leger of de sterkste factie daarin. In ieder geval kan worden geconstateerd dat, toen in januari 1965 de strijd werd gestaakt, dit in juni 1965 werd gevolgd door een militaire staatsgreep, waarbij Ben Bella werd vervangen door Boumedienne.

VERBAND TUSSEN HET OPTREDEN VAN GEWELD EN DE ONTWIKKELING VAN HET NATIONALE INKOMEN

Zoals hierboven is vermeld werd de keuze van de 40 landen bepaald door het feit dat er ook voorlopige cijfers over de ontwikkeling van hun nationaal product per hoofd der bevolking ('growth of real per capita income') beschikbaar waren.

Bij het relateren van het optredend geweld aan de ontwikkeling van het nationaal inkomen, blijkt het zeer moeilijk enig zinvol verband te ontdekken. Indien er een relatie is, dan is zij van zeer complexe aard en is verdere analyse nodig. Zoals reeds in de inleiding is opgemerkt zou het relateren van het geweld aan de inkomensverdeling binnen een land, en de veranderingen daarin, wellicht zinvoller zijn. De grote moeilijkheid is echter het ontbreken van enigermate exacte gegevens of althans bruikbare indicatoren, die tevens een onderlinge landenvergelijking mogelijk maken.

Wat het bij dit onderzoek naar voren gekomen materiaal overigens wel suggereert is dat er klaarblijkelijk een grote mate van geweld kan zijn, zonder dat men een merkbaar effect daarvan op de groei van het nationaal inkomen kan vaststellen. De twee enige landen waar geweld een wellicht wel vast te stellen, negatieve, invloed op de groei van het nationale inkomen heeft gehad, zijn Algerije en Marokko. De antikoloniale

strijd wordt hier, na een zekere time lag, gevolgd door een daling van het nationale inkomen. Men dient hierbij echter wel te bedenken dat de economie van deze landen, speciaal die van Algerije, in ernstige mate de invloed onderging van de repatriëring van Fransen, werkzaam in economisch belangrijke sectoren.

In de hierna volgende afbeeldingen (6, 7, 8, 9) zijn op de horizontale as in de vorm van kolommen de diverse soorten geweld in kaart gebracht. De hoogte van de kolom geeft slechts binnen de soort een indicatie van de omvang. Op de verticale as is de toename van de per capita groei van het nationale inkomen (1960 = 100) uitgezet.

De afbeeldingen 6 (Argentinië), 7 (Uruguay), 8 (Birma) en 9 (Nigerië) laten resp. zien een opwaartse trend van het nationaal inkomen gecombineerd met tamelijk veel geweld, hoofdzakelijk van het staatsgreep-type; een benedenwaartse trend gecombineerd met zeer weinig geweld; een opwaartse trend gecombineerd met vrij grote mate van geweld van het guerrilla-type, en een opwaartse trend gecombineerd met aanvankelijk zeer weinig geweld, terwijl tegen het einde van de periode een burgeroorlog uitbreekt.

Er bestaan, vooralsnog vrij vaag en zeer algemeen gedefinieerde theorieën, die stellen: a. dat het meeste geweld in onderontwikkelde maatschappijen optreedt in perioden waarin de economie snel groeit, waardoor allerlei spanningsverwekkende sociaal-economische onevenwichtigheden ontstaan;

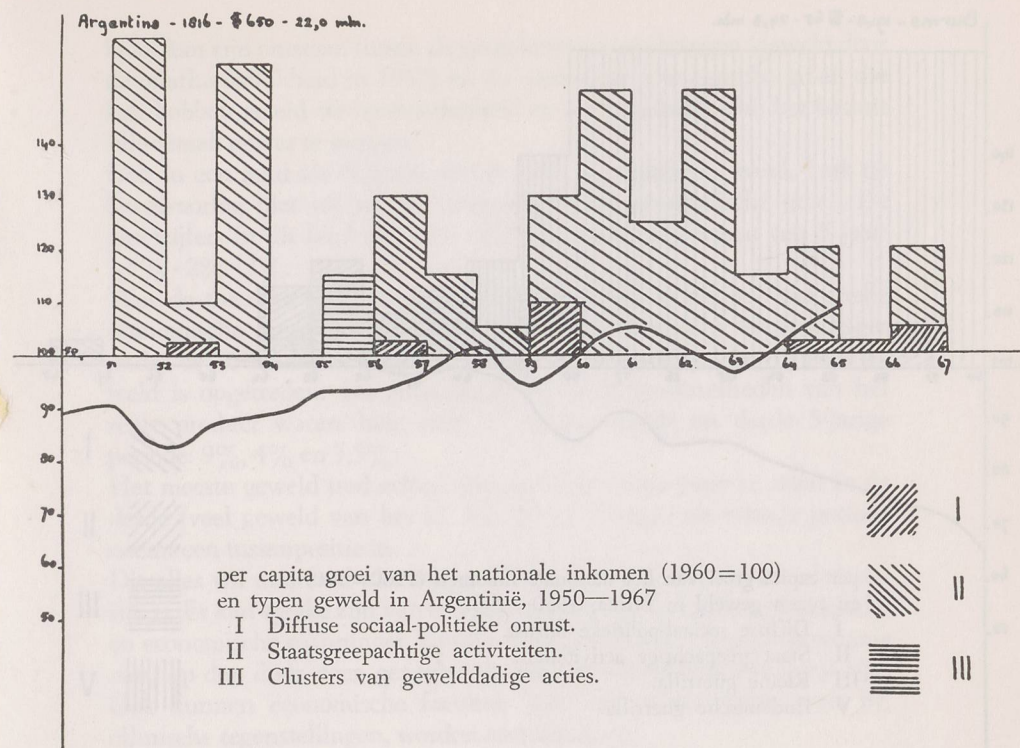
b. dat geweld vooral verwacht kan worden na een periode van voortdurende economische groei die hooggespannen verwachtingen schept, gevolgd door een plotseling stagnatie in de economie.

Hierdoor ontstaat er een grote kloof tussen de verwachtingen en de werkelijke behoeftebevrediging die trouwens ook al tijdens de groei-periode achterbleef bij de verwachtingen. Deze kloof kan aanleiding geven tot een revolutionaire situatie.

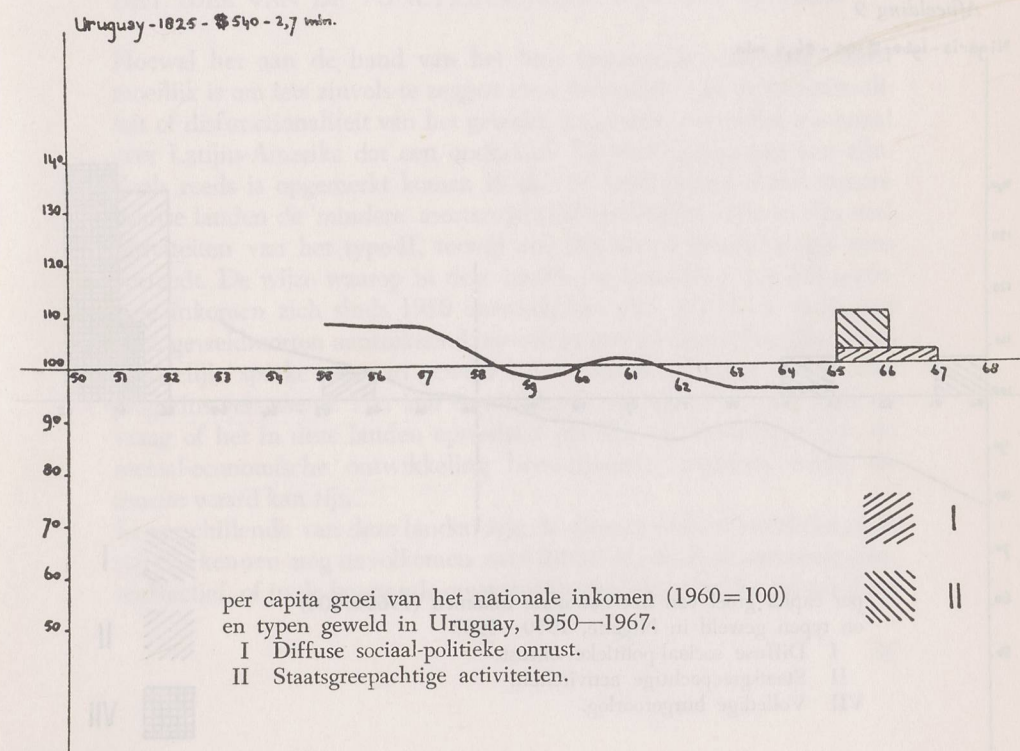
Het lijkt mij dat dit soort theorieën slechts te toetsen is over een lang tijdsverloop; een periode van 15 jaar is daarvoor te kort. Onder de hier onderzochte landen treft men trouwens geen enkel land aan met een plotseling stagnerende economie (theorie b.). Vaak wordt beweerd dat de val van Nkroemah, via een staatsgreep, veroorzaakt werd door een falende economie. Het is juist dat in de laatste vijf jaar van de hier behandelde periode de groei van het nationale inkomen in Ghana wat afzwakte, maar volgens de gegevens van de OECD niet op opvallende wijze: van 1950-1955 was de gemiddelde jaarlijkse groeisnelheid van het reële product 3,5%, in de daarop volgende 5 jaar eveneens 3,5% en in de laatste 5 jaar 2,5%. Dit neemt natuurlijk niet weg dat er toch een

⁶ Zie voor een globale behandeling van dergelijke theorieën: Fenna van den Burg, 'Armoede en Geweld', *Nesbic Bulletin* jaargang 2, dec. 1967.

Afbeelding 6

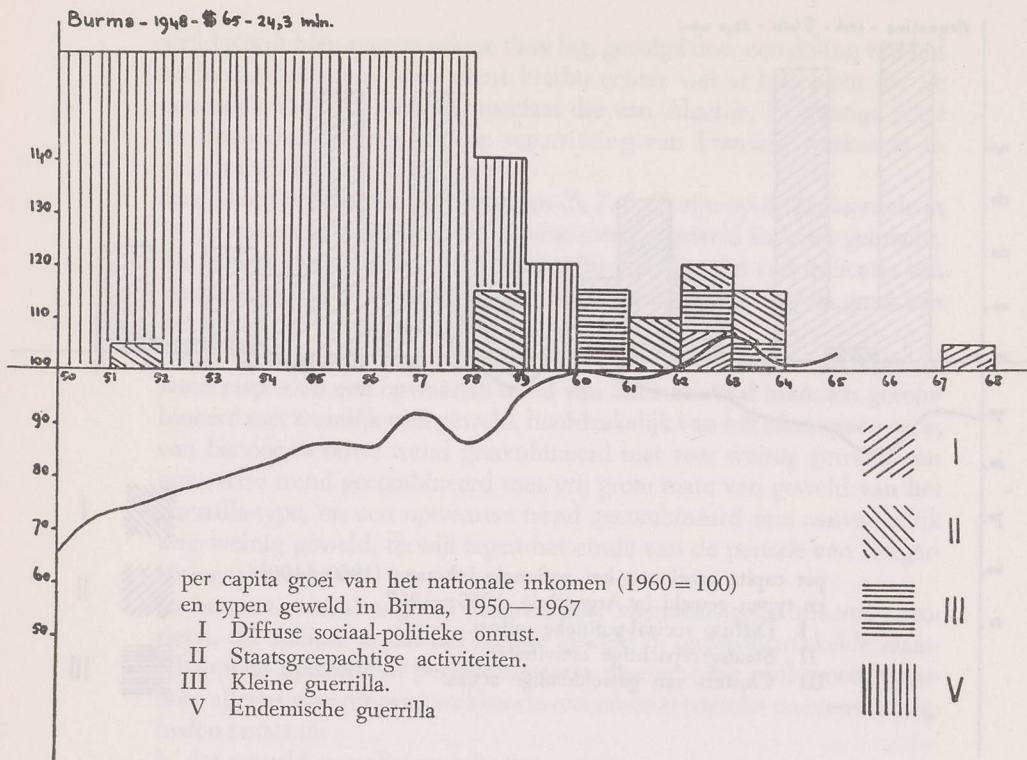

Afbeelding 7

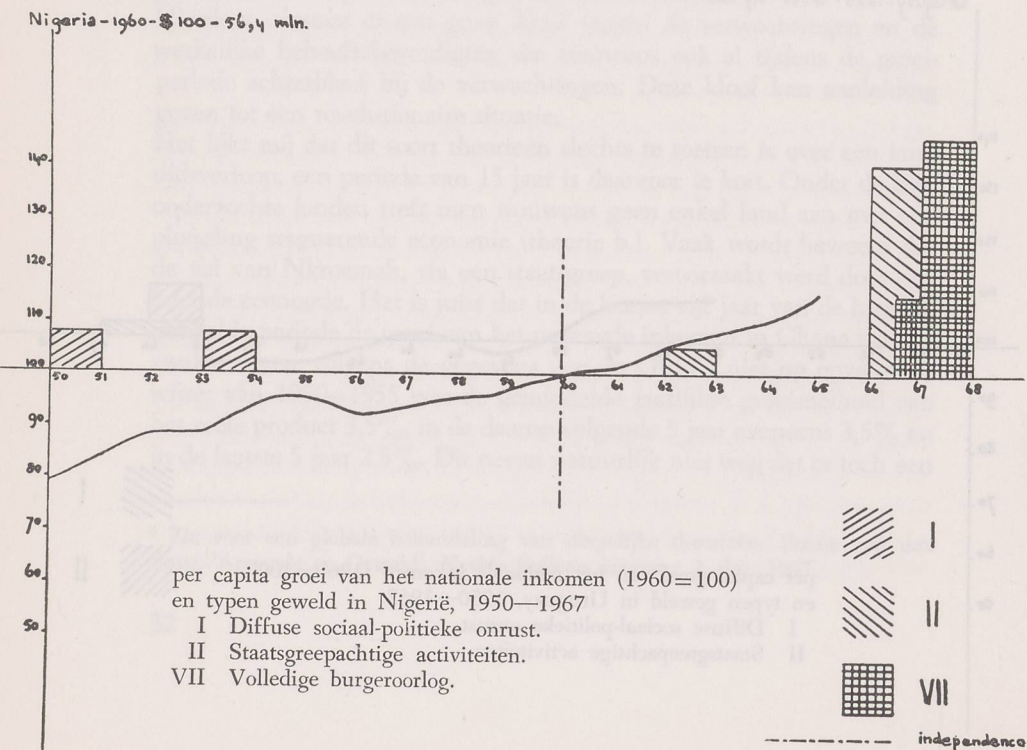

Afbeelding 8

Afbeelding 9

kloof kan zijn ontstaan tussen de gespannen verwachtingen (gewekt door de onafhankelijkheid in 1957) en de werkelijke economische groei, die kan hebben geleid tot ontevredenheid en die meespeelde bij het besluit Nkroemah omver te werpen.

Ook in een land als Nigerië, dat in 1960 onafhankelijk werd, brak de burgeroorlog niet uit na een stagnatie in de economische groei. De groeicijfers in dit land zijn over de drie genoemde periode van 5 jaar: 3,5% - 2% - 3%.

Wat de theorie betreft dat veel geweld optreedt in periode van snelle economische groei: het land met één van de hoogste groeipercentages onder de 40 landen is Irak. Het is tevens een land waarin vrij veel geweld is opgetreden. De gemiddelde jaarlijkse groeiselheden van het reële product waren hier voor de eerste, tweede en derde 5-jarige periode: 9%, 4% en 5,5%.

Het meeste geweld trad echter niet op in de eerste periode, maar in de derde (veel geweld van het II, III, IV en V-type); de tweede periode neemt een tussenpositie in.

Dit alles wil uiteraard niet zeggen dat de economische factor onbelangrijk is. Er kan sprake zijn van een zekere time lag. Sociaal-psychologische en economische spanningen kunnen zich in een expanderende economie eerst op den duur doen gevoelen en dit kan ook in Irak het geval zijn. Ook kunnen economische factoren door niet-economische, zoals bv. ethnische tegenstellingen, worden overschaduwde.

HET IDEE VAN DE 'FUNCTIONALITEIT' VAN HET GEWELD

Hoewel het aan de hand van het hier verzamelde materiaal uiterst moeilijk is om iets zinvol te zeggen over de kwestie van de functionaliteit of disfunctionaliteit van het geweld, suggereert vooral het materiaal over Latijns-Amerika dat een onderzoek hiernaar interessant kan zijn. Zoals reeds is opgemerkt komen in de (19) onderzochte Latijnsamerikaanse landen de 'mindere' soorten geweld veelvuldig voor: er zijn veel activiteiten van het type-II, terwijl ook het type-I geweld nogal eens optreedt. De wijze waarop in deze landen de groeitrend van het nationale inkomen zich sinds 1950 ontwikkelde, zich schijnbaar niets van deze geweldsoorten aantrekkend, terwijl in een land als Uruguay, waar nauwelijks sprake was van geweld het nationale inkomen daalde, was enigszins verrassend. Het kan een indicatie zijn dat een studie naar de vraag of het in deze landen optredend geweld ook functionele (bv. de sociaal-economische ontwikkeling bevorderende) aspecten heeft, de moeite waard kan zijn.

In verschillende van deze landen zijn de democratische instituties zoals wij die kennen nog onvolkomen ontwikkeld of, zo zij al aanwezig zijn, ineffectief, of in de heersende omstandigheden niet goed bruikbaar. Een

verschijnsel dat zich bv. nogal eens in Latijns-Amerika voordoet is het kracht bij zetten aan looneisen via de bezetting van fabrieken, waarbij soms geweld optreedt (type I). Dit zou kunnen worden verklaard door de ineffectiviteit van stakingen in omstandigheden van grote werkloosheid en massale trek van arme plattelanders naar de stad. Iedere staking loopt het gevaar te worden gebroken door talloze werkwilligen. Een soortgelijke redenering zou kunnen gelden voor het instituut van de collectieve loonovereenkomst. Een werkgever zal weinig bereidwilligheid tonen een dergelijke overeenkomst te sluiten of deze consequent toe te passen als hij goedkope arbeid bij de vleet kan krijgen. Een meer effectief middel om lotsverbeteringen te realiseren kan dan ook zijn het bezetten van fabrieken, waarbij het gevaar van stakingsbreken wordt ondervangen en de ondernemer voor een dwingend alternatief wordt gesteld.

Afbeelding 10, structuur van het binnenlands geweld in de negen landen met een per capita nationaal inkomen van \$ 300 per jaar en hoger en in de 31 landen met een per capita nationaal inkomen beneden de \$ 300 per jaar

	$\geq \$ 300$ (9)						$> \$ 300$ (3)					
	I	III	V	VII	II	IV	I	III	V	VII	II	IV
1950					2		7		8			17
51	2				22		7	5	9			21
52	1				6		21	5	9			19
53					12		15	7	8			19
54							10	8	8			60
55	1	2			5		16	2	8	1	41	2
56	1				8		14	4	6	2	28	2
57	5				4			7	4	3	41	
58					11	2	7	9	2	4	30	
59	6				12		12	9	1	4	29	
60	6				20		12	8		3	29	
61					23		35	6		2	46	
62	2	2			12		24	7	1		42	
63	1	2			3		15	11			45	2
64	1	1			4		36	6			36	1
65	4	1			3		43	7	2		55	2
66	12	1			8		26	10	2	1	49	
67	3				2		10	8		4	13	

- I Diffuse sociaal-politieke onrust.
- III Kleine guerrilla of clusters van gewelddadige (antikoloniale) acties.
- V Endemische guerrilla.
- VII Volledige burgeroorlog of antikoloniale oorlog.
- II Staatsgreepachtige activiteiten.
- IV Beperkte burgeroorlog of antikoloniale oorlog.

GEWELDSTRUCTUUR IN LANDEN MET EEN LAAG EN EEN HOOG NATIONAAL INKOMEN EN EEN LAGE EEN HOGE GROEISNELHEID VAN HET PER CAPITA PRODUKT

Vergelijkt men de geweldstructuur in landen met een hoog en laag nationaal inkomen, dan treden duidelijke verschillen aan de dag. Afbeelding 10 geeft het verschil weer in geweldstructuur tussen 9 landen met een nationaal inkomen gelijk aan of groter dan \$ 300 per hoofd van de bevolking per jaar, en 31 landen met een inkomen daar beneden. Het blijkt dat in de hoge inkomenslanden geweld van het type V en VII totaal ontbreekt en dat het type IV geweld slechts eenmaal optreedt. Al deze soorten geweld komen wel voor in de lagere inkomenslanden. Het type II geweld komt in beide groepen veelvuldig voor. Over het algemeen is er dus bepaald minder geweld in de hogere inkomenslanden. Het is echter de vraag of dit duidelijke verschil (zonder meer) mag worden toegeschreven aan het verschil in inkomensniveau. Van de 9 landen met een hoog inkomen hebben nl. slechts twee landen — de cijfers zijn van 1960 — een inwonertal boven de 8 miljoen, nl. Mexico (35 miljoen) en Argentinië (20,7 miljoen). Onder de 31 lage inkomenslanden treft men daarentegen 17 landen aan met een inwonertal boven de 8 miljoen, waaronder landen als India (434 miljoen inwoners) en Pakistan (101,5 miljoen inwoners). En het zijn juist de grotere landen waar kwesties als opstandige minderheden, moeilijkheden bij het vesti-

Afbeelding 11, structuur van het binnenlands geweld in de acht landen met een gemiddelde jaarlijkse per capita groei van het nationaal inkomen, over de periode 1950-1965, van 3% en hoger, en in de 17 landen met een gemiddelde groei van 1½% en lager

	$\geq 3\%$ p.a. (8)						$\leq 1\frac{1}{2}\%$ p.a. (17)					
	I	III	V	VII	II	IV	I	III	V	VII	II	IV
1950												
51			3			2	4		1			7
52	4	2	3			4	3	1	1			21
53	8	4	3			8	14	1	1			10
54	2	4	3			3	10	3	1			16
55	2	2	3			13	6	5	1			30
56	6		3			4	5	4	1			18
57	2		3			5	12	4				26
58			3			5	3	4				29
59	2		2			18	4	2				15
60	11		1			8	7	2				19
61	6	3				12	12	1				18
62	1	3				11	16					21
63	7	5	1			7	8	1				27
64	5	6				9	3	1				22
65		1				6	19	2				10
66	8	1	1			4	21	2				17
67	8	1	1			16	20	6				19
67	3					8	4	5				4

gen van een centraal gezag, een rol kunnen spelen en aanleiding geven tot gebruik van geweld.

Ook in dit verband doet zich dus de vraag voor of globale inkomenscijfers wel een goed criterium zijn, en of een vergelijking van de geweldstructuur in landen die meer en minder cultureel of ethnisch homogeen zijn niet zinvoller is.

Afbeelding 11 vergelijkt landen met een gemiddelde jaarlijkse per capita groeisnelheid van 3% en hoger (8 landen) en landen met een groeisnelheid van 1½% en lager (17 landen).

De verschillen in geweldstructuur zijn weinig opvallend; slechts de hoeveelheid geweld van het type V (endemische guerrilla) ligt in de snelgroeiende landen iets hoger, terwijl in de langzaam groeiende landen het type IV (beperkte burgeroorlog) een enkele keer optreedt. (Onder de langzaam groeiende landen treft men India en Pakistan aan.) Enige conclusie kan uit deze vergelijking niet worden getrokken.

SLOTOPMERKING

Bovenstaand is een ruw eerste benaderingsonderzoek en — zoals in de inleiding werd betoogd — slechts bedoeld als eerste stap op weg naar het onderzoeken van eventuele relaties tussen het optreden van geweld (en de soorten daarvan) en de maatschappelijke structuur. De ervaringen bij dit onderzoekje opgedaan suggereren dat het langs de volgende lijnen zou kunnen worden voortgezet en uitgediept (ondergetekende houdt zich in dit verband gaarne aanbevolen voor suggesties van de lezer, vooral waar het bronverwijzingen betreft):

1 — Een uitgebreid onderzoek, aan de hand van *verschillende* bronnen, naar de soorten geweld die in een aantal geselecteerde landen (bv. 20) gedurende een zekere periode optraden, met de bedoeling *volledige* informatie over deze landen te krijgen.

2 — Nagaan of op de aldus verzamelde geweld-items meer rigide classificatienormen kunnen worden toegepast dan thans is gebeurd: eventuele herdefiniëring of verfijning van de geweldtypologie.

3 — De keuze van de landen zou kunnen worden bepaald door: (a) de mogelijkheid gegevens te krijgen over de ontwikkeling van de inkomensverdeling en/of (b) de mogelijkheid tot een spreiding te komen over cultureel en ethnisch meer en minder homogene landen en/of (c) de mogelijkheid tot een spreiding te komen over landen die veel en weinig buitenlandse economische steun krijgen.

BRONNEN

Keesings Historisch Archief, Amsterdam-Antwerpen, de jaren 1950–1967.

National Accounts of Less Developed Countries, Research Division O.E.C.D., Development Centre, Paris 16, (Preliminary) 1967.

APPENDIX A

land	jaar van onafhankelijkheid	inwoners 1960 (mln.)	bruto nat. produkt per hoofd bevolking 1965 (\$)
Algeria	1962	10.8	230
Morocco	1956	11.6	170
Tunisia	1956	4.2	180
UAR (Egypt)	1922	25.8	150
Iran	—	20.2	210
Iraq	1930	6.6	240
Jordan	1946	1.7	220
Lebanon	1941	2.1	390
Syria	1946	4.7	180
Ghana	1957	6.8	230
Kenya	1963	8.1	90
Nigeria	1960	35.1	100
Sudan	1956	11.8	95
Tanzania	1961	9.5	70
Uganda	1962	6.7	80
Costa Rica	1821	1.2	360
Dominican Rep.	1821	3.0	210
El Salvador	1841	2.5	260
Guatemala	1821	3.8	290
Haiti	1804	4.2	75
Honduras	1838	1.9	190
Mexico	1810-1821	35.0	430
Nicaragua	1838	1.4	320
Panama	1903	1.1	450
Argentina	1816	20.7	650
Bolivia	1825	3.5	140
Brazil	1822	69.7	220
Chile	1818	7.7	450
Colombia	1819	15.4	270
Ecuador	1822	4.3	190
Paraguay	1811	1.8	200
Peru	1821	10.0	270
Uruguay	1825	2.5	540
Venezuela	1830	7.4	780

Burma	1948	22.3	65
Ceylon	1948	9.9	130
India	1947	434.1	90
Pakistan	1947	101.5	90
Malaysia	1963	8.1	260
Philippines	1946	27.4	140

APPENDIX B: Voorbeelden van geweld-items

- I-1 Marokko, nov. 1951: treffen tussen Europeanen en Marokkanen, verschillende Europeanen gewond.
- I-2 Bolivië, sept. 1956: hongermarsen te La Paz, plundering en brandstichting, drie doden.
- I-3 Pakistan, sept. 1962: studentendemonstraties tegen hogere collegegelden, 15 doden.
- Nigerië 1953: rassenrellen in de 'vreemdelingenwijk' in Kano, 50 doden (Ibo's versus Noorderlingen).
- I-4 Bolivië, mei 1965: treffen tussen stakende mijnwerkers en politie, minstens 100 doden.
- Ceylon, mei 1958: vijf dagen rellen tussen Tamil- en Singaleessprekenden, 158 doden.
- I-5 Pakistan 1965: gevechten tussen Moslims en Hindoes, waarschijnlijk 1000 doden, vele Hindoes vluchten naar India.
- II-1 Dominicaanse Republiek 1960: samenzwering tegen Trujillo ontdekt, talloze arrestaties.
- II-2 Ceylon, sept. 1959: minister-president Bandaranaike vermoord.
- Ghana, jan. 1964: poging Nkroemah te vermoorden, een van zijn lijfwachten gedood.
- II-3 Paraguay, jan. 1955: niet geslaagde militaire staatsgreep.
- II-4 Nigerië, jan. 1966: geslaagde militaire staatsgreep, verschillende politieke leiders vermoord.
- II-5 Pakistan 1955: permanente politieke crisis en regeringswijzigingen (ving aan 1954, duurde gedurende 1956 en 1957 en resulteerde in 1958 in het regime van generaal Ayub Khan).
- III-1 India 1954: guerrilla Naga's begint.
- Bolivië 1966: kleine pro-Castristische guerrilla begint.
- III-2 Venezuela 1962: gedurende het gehele jaar door, achtereenvolgens: rellen tussen pro- en anti-Castristen; revolte van pro-Castristische mariniers; revolte van een aantal linkse officieren; moord op een hoge politiefunctionaris; gevechten met politie; aanvallen op gebouwen van buitenlandse firma's (brandstichting); vernieling van vier krachtstations; opblazen van een oliepijpleiding.
- III-3 Kenia 1966: het verzet van de Somali's breidt zich uit; ze gaan opereren in grotere groepen, daden van voorbereide sabotage nemen toe.

- IV-1 Algerije 1954: in november breekt een revolte tegen het Franse bestuur uit; ernstige rellen te Algiers, golf van terrorisme over het land. Parijs zendt troepen en meer dan 1200 goed bewapende en geoefende troepen vrijheidsstrijders trekken zich in de bergen terug en ondernemen van daaruit aanvallen.
- Dominicaanse Republiek 1965: april-mei militaire staatsgreep, gevolgd door gevechten en Amerikaanse interventie, waarschijnlijk 3000 doden; in september en oktober 92 moorden met een politiek karakter.
- IV-2 Marokko 1956: nadat in 1955 diverse revoltes, aanslagen en botsingen met het koloniaal bewind zich hebben voorgedaan, breidt de opstand in het Rifgebergte zich in de eerste maanden van 1956 snel uit. In februari nieuwe reeks aanslagen in Casablanca, in mei bloedbad te Marakesh.
- V-1 Kenia 1954: Mau Mau opstand; in dit jaar neemt het aantal doden snel toe; in april beginnen de Britse strijdkrachten een nieuw offensief; een kwart van de bevolking van Nairobi wordt gearresteerd. (In 1951 geklassificeerd als III-1; 1952 III-1; 1953 III-3).
- V-2 Colombië 1950: de guerrilla, begonnen in 1948, heeft ernstige vormen aangenomen.
- V-3 Maleisië 1951: in februari kondigen militaire leiders hun voornemen aan 300.000 arbeiders en 120.000 kolonisten in andere gebieden te hervestigen om te voorkomen dat zij gedwongen kunnen worden de guerrilla's te helpen. In augustus beginnen aanvallen op plantages en een dreigcampagne tegen de bevolking.
- VI Geen voorbeelden, doch waarschijnlijk zouden periodes in post-koloniaal Kongo en Indonesië als zodanig kunnen worden geklassificeerd.
- VII-1 Nigerië 1966: na de tweede militaire staatsgreep in juli, vindt een pogrom tegen de Ibo's plaats. Waarschijnlijk 30.000 gedood.
- VII-2 Soedan 1967: negeropstand in het zuiden (in 1963 en 1964 geklassificeerd onder III, in 1965 en 1966 onder V).
- VII-3 Nigerië 1967: Biafra versus de Federatie Nigerië.
- VII-4 Algerije 1958: De Gaulle aan de macht na de opstand van de generaals. Volgens de officiële cijfers is het aantal gedode opstandelingen van augustus 1957 tot oktober 1958 toegenomen van 35.000 tot 77.000.

APPENDIX C: Moeilijk onder te brengen items

Moeilijk te klassificeren items waren o.m. de volgende:
Op 6 december 1963 breekt in Bolivië een staking uit, waarbij stakers de mijnen bezetten met gevangenneming van 19 gijzelaars. Nadat troepen de mijnen

hebben omsingeld komt het op 14 december tot een overeenstemming. Deze gebeurtenis is als een vorm van geweld beschouwd en geklassificeerd als een I-1 type geweld.

In India breekt in 1954 de langdurige guerrilla van de Naga's uit. Gedurende zijn gehele ontwikkeling is deze guerrilla geklassificeerd als een kleine guerrilla (III) aangezien het ging om een guerrilla van een stam van slechts een half miljoen leden, hij plaats vond in een deelstaat van een zeer groot land en de stabiliteit van de centrale regering, gedurende de periode die door het onderzoek werd gedekt, niet ernstig bedreigde. Desalniettemin kan men ook argumenten aanvoeren ten gunste van de kwalificatie 'endemische guerrilla' (V). Toch lijkt de guerrilla van de Naga's van een andere politieke orde van grootte dan die welke jarenlang woedde in Colombië, en die het gewelddadig symptoom was van een ernstige machtsstrijd tussen de aan het bewind zijnde Conservatieve Partij en de via een staatsgreep van haar macht beroofde Liberale Partij. Ook lijkt hij niet van dezelfde orde als de guerrilla's in de jaren vijftig in Malakka die aanleiding gaf tot de instelling van een oorlogskabinet of de Mau Mau opstand in Kenia, waarbij op een gegeven moment een aanval op de hoofdstad Nairobi werd verwacht en men in ieder geval termen aanwezig achtte om een kwart van de inheemse bevolking van deze stad in een razzia te arresteren. Een van de moeilijkheden bij de evaluatie van de opstand van de Naga's was het ontbreken van exacte gegevens over b.v. aantallen gedode Naga's, ambtenaren, regeringssoldaten etc.

Een naar mijn mening achteraf onjuist geklassificeerd item betrof de vestiging in november 1964 van een autonome regering door de Koerden in Irak. In 1961 kwamen de Koerden in opstand, een opstand die in 1961, 1962 en 1963 resp. in de III, V en III categorie werd geplaatst. In 1964 werden de gevechten gestaakt, de regeringstroepen trokken zich (min of meer als de verliezende partij) terug en onderhandelingen volgden. Aangezien deze op niets uitliepen werd eind 1964 een autonome Koerdenregering gevormd. In 1965 werden de gevechten hervat en waren ze van die omvang dat ze in de V-categorie werden geplaatst. De vorming van de autonome Koerdenregering werd als een II-2 actie aange-merkt, een tamelijk dubieuze zaak gezien de aard van de gebeurtenissen die in deze categorie vallen. De vorming van deze regering kon als een (tijdelijke) overwinning van de Koerden worden beschouwd en er was veel meer aanleiding om deze gebeurtenis (ondanks het feit dat er niet gevochten werd) in de III- (of zelfs de V) categorie te plaatsen. De moeilijkheid waarop men bij de klassificatie van een item als dit stuit, lijkt op een zwakheid in de typologie te wijzen.

Moeilijkheden als gevolg van onvoldoende informatie vloeiden voort uit aankondigingen die geen aanwijzingen gaven over de ernst van de gebeurtenissen zoals 'bloedige rellen', 'tribale onlusten' in die en die streek, 'ernstig treffen met de politie' etc. Dergelijke gebeurtenissen werden op tamelijk impressionistische manier ingedeeld.

THE POLITICAL DIMENSION OF AMERICAN POLITICAL SCIENCE

by Marvin Surkin and Alan Wolfe

It is not surprising that major professional associations in the United States, especially those in the social sciences like the American Political Science Association (APSA), have come under attack recently in the wake of public discontent over Vietnam, the Peace Movement, and the student and black rebellions. The rise of critical groups within these associations is part of a general moral and political crisis of established institutions in America. To one degree or another, governmental institutions, corporations, universities and professional associations are being indicted for the country's policies in Vietnam and for civil violence and unmet social demands at home. Radical caucuses that have emerged in the social sciences, such as the Caucus for a New Political Science (CNPS), have indicted their disciplines, their academic departments, and their colleagues for their role in the expansion of cold war-oriented research and the new alliance between the military-industrial complex and academia. They have also called into question the trend toward the over-specialization and professionalization of research, its uncritical and compliant nature, and its general irrelevance to the major social and political problems of the day.

Moreover, it is more a commentary on his subject matter than on himself that Irwin Unger, in a recent account of 'New Left' inroads into various disciplines, could find few into political science.¹ The void he found is an affirmation of what many in the field already know, that in the roll call of academic disciplines, political science will contest any other for the prize of most irrelevant, most uninteresting, most conservative and most defensive. While it is not the primary purpose of this essay to prove this conservatism, the development of the CNPS cannot be understood apart from the intellectual milieu out of which it grew. The purpose of this paper is to consider the intellectual and political role of American political science from the perspective of criticism and change now developing in the form of the movement evoked by the establishment of the CNPS. The paper will consist of four parts: (1) the background and development of the CNPS as a new, critical

¹ Unger lists C. Wright Mills for sociology and Robert Theobald and Ben Seligman for economics. With respect to political science, however, he can only suggest a book review by Walter Batya and an essay in the Marxist (and old left) journal *Science and Society* by James Petras (incorrectly identified by Unger as Peters) as a sign of New Left criticism. See Irwin Unger, 'The 'New Left' and American History: Some Recent Trends in United States Historiography', *American Historical Review*, LXXII (July 1967), 1237-38.